

Materials didàctics

de l'Arxiu Històric de Tarragona

Viatge per l'associacionisme al
Camp de Tarragona en temps
de la II República (1931-1939)

M. Isabel Miró
Judith Morlanes
Ricard Ibarra

Anunci del Bar-Restaurant Tàrraco, seu de la Peña Humorística "Els cucs".
(AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 43)

© Arxiu Històric de Tarragona

© dels textos: M. Isabel Miró, Judit Morlanes, Ricard Ibarra

Disseny, composició i impressió:
Ind. Gràf. Gabriel Gibert, S.A.

Han col·laborat:

Arxiu Comarcal del Baix Camp (ACBC)

Arxiu Municipal de Valls (AMV)

Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona (BHMT)

Isabel Companys Farrerons

Miquel Pié Olivera

D. L.: T. 687/2006

Segell de la "Juventud Vanguardia Radical, de Reus".
(AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 1245)

Segell "Esquerra Republicana de Vila-seca".
(AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 492)

Sumari

1. Introducció	2
2. Conceptes bàsics	3
3. L'Arxiu Històric de Tarragona	4
4. La II República	5
4.1.- L'associacionisme durant la II República	
5. El treball de recerca a Batxillerat	7
6. Àmbits de recerca	8
6.1. Àmbit 1: Associacions Juvenils	
6.2. Àmbit 2: Associacions Culturals	
6.3. Àmbit 3: Associacions Polítiques	
6.4. Àmbit 4: Associacions Esportives-Recreatives	
6.5. Àmbit 5: Associacions Catòliques	
6.6. Àmbit 6: Associacions Agràries	
6.7. Àmbit 7: Associacions Obreres	
7. Mètode de recerca	14
8. Annex documental	19
8.1.- Un exemple d'expedient d'associació: El Sindicat de Treballadors de Constantí	
8.2.- Models de fitxes de treball	

1. Introducció

Benvolgut lector:

Aquest nou exemplar dels *Materials Didàctics de l'Arxiu Històric de Tarragona* que presentem sorgeix com a continuïtat dels dos números realitzats fins al moment i que s'han dirigit a alumnes estudiants de la ESO i a universitaris. El present número 3 tracta de donar les pautes necessàries per elaborar el treball de recerca dels alumnes de batxillerat, tot i que cal dir que es podria adaptar sense dificultat a d'altres col·lectius d'estudiants.

Com a commemoració del 75è aniversari de la proclamació de la II República, i considerant l'esclat associacionista que caracteritza aquesta època, s'ha elaborat aquest document, amb l'objectiu d'apropar els alumnes a la realitat de les associacions i, com si fossin etapes d'un gran viatge, fer que les puguin conèixer des del mateix moment de la seva creació i valorar la seva importància en l'àmbit territorial de les comarques del Camp de Tarragona. L'objectiu d'aquesta publicació, per tant, és motivar els alumnes a investigar a partir d'un tema que creiem interessant per a ells: les associacions creades a les comarques del Camp de Tarragona durant la II República. En aquesta època el Camp de Tarragona, tot i no ser una unitat administrativa ni política, constituïa una comarca natural al voltant de Reus, Tarragona i Valls; dins aquest àmbit territorial, les relacions comercials, culturals i socials en general han estat sempre de notable intensitat, i això ens ha decidit a que siguin aquests els límits geogràfics que abasti aquesta publicació.

Per a la investigació d'aquestes associacions, en primer lloc s'ha de fer una recerca exhaustiva de la informació, partint de les fonts que es troben a l'Arxiu Històric de Tarragona. Aquesta font principal s'haurà de complementar a partir d'altres fonts d'informació, com les hemeroteques, la història oral i la consulta, si s'escau, d'altres arxius. Cal dir que les pautes que es donen no són inflexibles, sinó que s'han de treballar i s'han d'adequar a la recerca, tot involucrant el professor - tutor per què realitzi un apropiat treball de seguiment i de supervisió envers l'alumne.

Us convidem doncs a endinsar-vos en aquesta porta oberta que és el coneixement de l'associacionisme al Camp de Tarragona en temps de la II República, punt de naixement de moltes de les entitats i associacions que configuren la nostra societat.

Objectius didàctics

- Conèixer l'Arxiu Històric de Tarragona, les seves funcions i els fons que conté.
- Analitzar i interpretar els documents per a una correcta investigació
- Motivar els alumnes a conèixer la recerca i la investigació
- Potenciar l'estudi d'associacions per poder valorar la seva importància
- Animar els alumnes a conèixer la història per comprendre el present

2. Conceptes bàsics

ARXIU

Organisme o institució des d'on es fan específicament funcions d'organització, de tutela, de gestió, de descripció, de conservació i de difusió de documents i de fons documentals. També s'entén per arxiu el fons o el conjunt de fons documentals del centre o lloc que els conserva.

FONS DOCUMENTAL

És el conjunt orgànic de documents aplegats en un procés natural que han estat generats o rebuts per una persona física o jurídica, pública o privada, al llarg de la seva existència i en l'exercici de les activitats i les funcions que li són pròpies.

DOCUMENT D'ARXIU

Tota expressió en llenguatge oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollida en qualsevol mena de suport material, i qualsevol altra expressió gràfica que constitueix un testimoni de les funcions o activitats de les persones i dels grups humans.

Arxiu Històric de Tarragona.
Autor: Jack Hol

SUPORT

Medi físic emprat per enregistrar la informació. Els materials més utilitzats com a suport documental són: el paper, el pergamí, el vidre, el plàstic i el material electrònic (magnètic, òptic...)

FORMAT

S'entén per format les dimensions, proporcions i altres característiques relatives al suport del document. Per ex., el format d'un document pot ser dinA4 o dinA3, etc...

EXPEDIENT

Un expedient és una unitat formada per un conjunt ordenat de documents administratius, aplegats o generats per resoldre un assumpte concret o determinat.

3. L'Arxiu Històric de Tarragona

L'origen de l'Arxiu Històric de Tarragona se situa en temps de la segona República quan, el mes de novembre de 1931, apareix el Decret de creació dels Arxius Històrics Provincials. Aquest projecte del govern republicà contemplava que aquests centres havien d'acollir tan sols la documentació històrica notarial. L'inici de la guerra civil l'any 1936 va aturar aquesta iniciativa.

Acabada la guerra civil l'any 1939, el nou règim va tornar a legislar en aquesta direcció i, l'any 1945, es constitueix definitivament l'Arxiu Històric Provincial de Tarragona, per acollir inicialment la documentació notarial històrica.

Com a novetat, a més d'aquesta documentació, l'arxiu havia d'acollir també la documentació

històrica de l'Audiència i Jutjats, la documentació històrica de la Delegació d'Hisenda i altres dependències oficials de la província, així com la documentació d'entitats, organismes i particulars que ho sol·licitessin.

L'any 1981, la Generalitat de Catalunya assumeix la gestió dels arxius provincials i, a partir d'aquest moment, l'arxiu tarragoní s'integra dins la xarxa d'arxius de la Generalitat, mentre que la denominació passa a ser d'Arxiu Històric de Tarragona.

Actualment l'AHT custodia un total de 4.968 metres lineals de documentació, i dona servei a diferents àmbits:

- Administració de la Generalitat
- Administració perifèrica de l'Estat
- Administracions locals del Tarragonès (Consell Comarcal, Ajuntaments)
- Entitats públiques i privades
- Particulars que hi volen dipositar els seus fons.

Un dels fons de l'administració perifèrica de l'estat és el Fons del Govern Civil, on trobem els expedients d'associacions, que serà la base d'aquests materials didàctics. En aquest fons podem trobar-hi informació sobre associacions de tota la província de Tarragona; tot i així, s'ha volgut centrar l'estudi en les pertanyents a les tres comarques que integren l'àrea natural del Camp de Tarragona: l'Alt Camp, el Baix Camp i el Tarragonès.

Sala d'Actes de l'Arxiu Històric de Tarragona
Autor: Jack Hol

Dipòsit auxiliar de documentació a Santes Creus.
Autor: R. Ibarra

Sala de consulta de l'Arxiu Històric de Tarragona
Autor : Jack Hol

4. La II República

Després d'unes eleccions municipals guanyades pels partits republicans i socialistes, la II República Espanyola va ser proclamada el 14 d'abril de 1931. Era el resultat d'una època de turbulències en una societat que lluitava per sortir definitivament de les antigues estructures econòmiques i socials pròpies de l'antic règim.

El model d'estat que predicava la II República representava l'intent de superar els problemes de l'Espanya endarrerida, i aconseguir els beneficis d'una societat amb menys desigualtats socials i amb un millor repartiment de la riquesa. D'aquí el clima d'esperança amb què va ser acollida. Tanmateix, la pròpia brevetat del període republicà fou el contratemps principal. Habitualment, es necessita un determinat temps per començar a emprendre grans campanyes governamentals, i aquest fou un dels principals problemes de la II República, la brevetat; ningú podia saber, l'any 1931, que el juliol de 1936 la dreta espanyola optaria per les armes per conservar una estructura econòmica i social que garantia en bona mesura els privilegis de sempre a les classes benestants.

El 9 de desembre de 1931 s'aprovà una nova constitució, que definia Espanya com a república democràtica, laica, descentralitzada, amb cambra única, sufragi universal i tribunal de

Visita del ministre d'agricultura espanyol, el tarragoní Marcel·li Domingo, a la inauguració dels primers habitatges de la Cooperativa de Cases Barates, al carrer Balmes de Tarragona l'any 1934.

Autor: desconegut

Col·lecció particular de Miquel Pié

Vegeu: *Casa Oberta. Un segle de cooperativa obrera tarraconense (1904-2004)*, d'Agustí Gutiérrez, pàg. 124.

garanties per a jutjar les irregularitats constitucionals.

L'any 1933 els partits conservadors guanyen les eleccions generals, aturen les lleis impulsades pel govern d'esquerres i el país entra en una espiral

de tensió social sense precedents. El mes d'octubre de 1934 hi ha revoltes generals a tot l'estat; Lluís Companys proclama l'Estat Català dins d'una República Federal Espanyola. El govern central sufoca la rebel·lió i suspèn l'estatut de Catalunya.

El clima d'agitació i la dura repressió de les revoltes porten a la dissolució del govern i a la convocatòria de noves eleccions generals el mes de febrer de 1936, guanyades ara pel front popular que aplega les forces d'esquerres. Es reprèn la reforma agrària i es restableix la Generalitat de Catalunya.

El juliol de 1936 una part important de l'exèrcit, amb el suport de rellevants sectors socials, es rebel·la contra l'ordre democràtic. Comença la Guerra Civil.

4.1. L'ASSOCIACIONISME DURANT LA II REPÚBLICA

L'etapa compresa entre l'abril de 1931 i octubre de 1934 es pot qualificar com de l'esclat de l'associacionisme en general.

En temps de la segona República, l'estructura econòmica a les comarques del Camp de Tarragona era encara eminentment agrària, fonamentada en el conreu de la terra, bàsicament vinya i fruits secs. L'activitat industrial es concentrava en bona mesura a Reus i Tarragona, destacant especialment la indústria tèxtil i els serveis terciaris, mentre que Valls era una ciutat d'economia essencialment agrícola.

L'associacionisme és la resposta dels col·lectius de persones per ser més competitius econòmicament i més forts socialment, especialment en

el cas de les associacions agràries o obreres, però també serà el recurs dels propietaris per garantir la seva presència i els seus drets o, en l'àmbit cultural, religiós i esportiu, l'associacionisme servirà també per poder fer-se sentir i organitzar més i millors activitats. Calia unir-se per ser més forts.

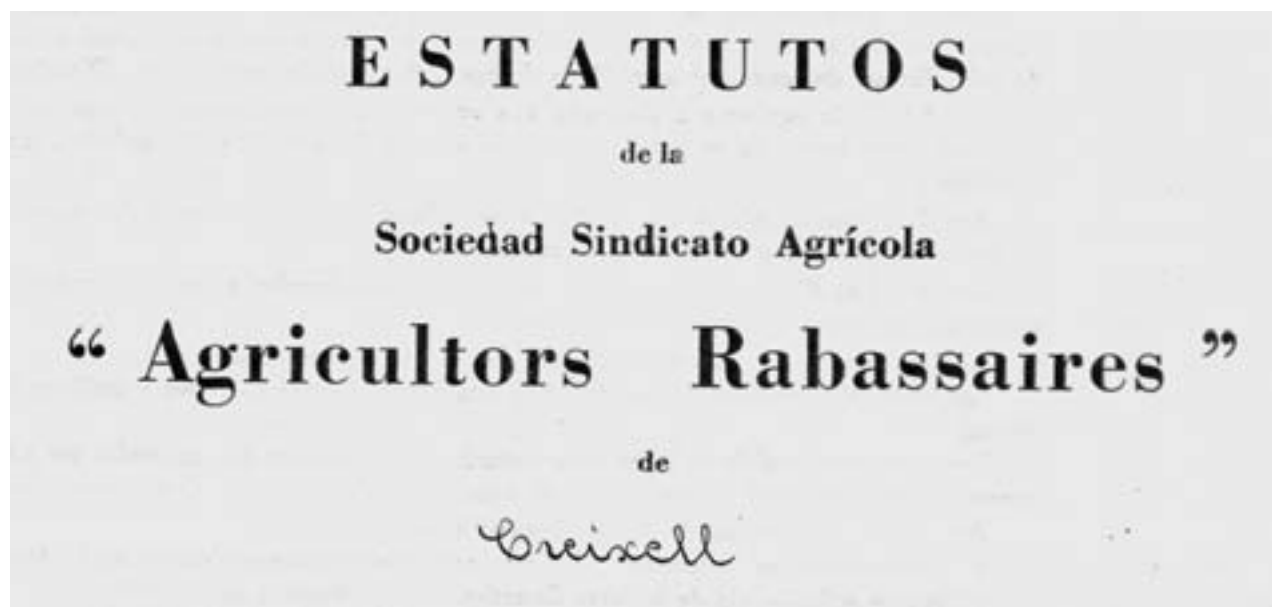
En aquest sentit, podem trobar associacions de tot tipus, des de cooperatives obreres, sindicats agrícoles, associacions de colomòfils, de dones, de ciclistes, d'escacs, de devots cristians...

Són multitud les activitats que acaben generant una associació, prèvia sol·licitud a l'autoritat governativa. La documentació resultant d'aquestes sol·licituds és la que podem trobar a l'Arxiu Històric de Tarragona, per la qual cosa disposem d'una perspectiva única sobre el moviment associatiu a les comarques de Tarragona.

Segell del club de futbol "Catalunya Nova", de Reus (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 206)

Encapçalament dels Estatuts de la societat "Agricultors Rabassaires", de Creixell (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 220)

5. El treball de recerca a Batxillerat

Segons la Normativa vigent (Ordre de 31 de juliol de 1998, DOGC n. 2716, de 2.9.1998), els alumnes de Batxillerat han de realitzar un treball de recerca que comptabilitza com a matèria de 2 crèdits.

Aquest treball és una exigència curricular on podran aplicar allò que han après i és una eina per capacitar-los vers la recerca, reflexió i expressió.

Existeixen diferents tipus de treball de recerca i en el cas que ens ocupa poden ser:

- BIBLIOGRÀFIC: es tracta de la consulta de llibres, articles, fonts documentals...
- DE CAMP: ús de les fonts orals.
- INFORMÀTIC: ús de les bases de dades i digitalització de documentació.
- AUDIOVISUAL: gravacions de les entrevistes, col·leccions de fotografies, muntatges...

El treball tindria una sèrie d'apartats, tot i que el professor-tutor orientarà l'esquema d'aquests en funció de la investigació de l'alumne. L'estructura seria la següent:

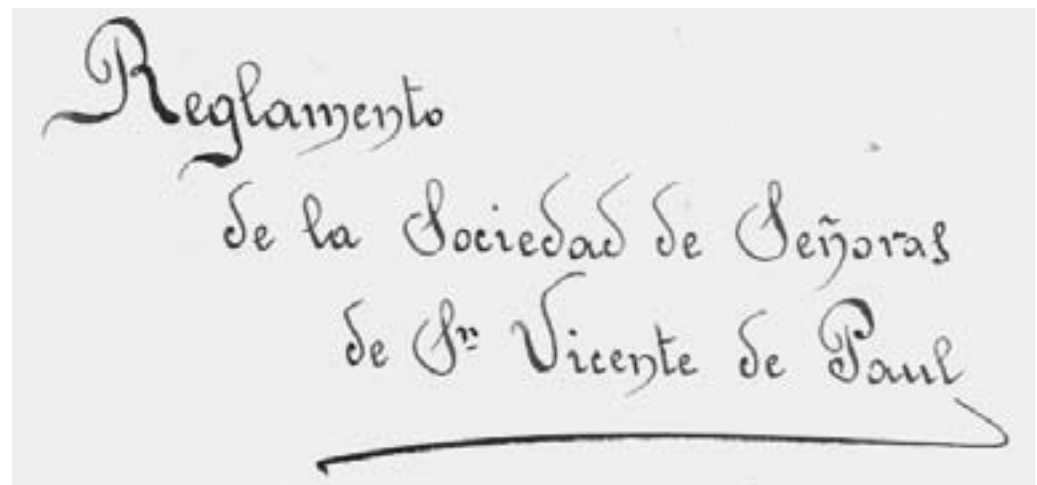
- TÍTOL: és molt important que l'alumne juntament amb el tutor redacti el títol de la investigació, el qual hauria de reflectir l'objectiu real del treball.

- ÍNDEX: és la numeració dels diferents apartats i la pàgina on comença cadascun.
- PRÒLEG: si es creu convenient.
- INTRODUCCIÓ: és la primera part que fa referència als objectius, la metodologia utilitzada, els obstacles trobats, etc. S'aconsella redactar aquest apartat quan ja s'ha enllestit la resta del treball.
- DESENVOLUPAMENT DEL TEMA: és el cos de treball de recerca i caldria tractar els punts següents:
 - el pla de treball seguit, les tècniques utilitzades, el tractament estadístic....
 - el resultat obtingut de forma clara, sistemàtica i ordenada,
- CONCLUSIONS: és el resum de les conclusions assolides, redactades de forma molt clara i elaborades a partir de l'anàlisi i de la reflexió de l'alumne.
- REFERÈNCIES A LES FONTS D'INFORMACIÓ: breu referència a les fonts utilitzades per elaborar el treball de recerca (bibliografia, pàgines web, institucions documentals consultades...)
- AGRAÏMENTS
- ANNEXOS: recull de tots els materials que s'han utilitzat.

Segell del "Sindicato de Iniciativa - Atracción de forasteros-", de Tarragona (AHT, Fons Govern Civil, Associacions Exp. 450)

Encapçalament del "Reglamento de la Sociedad de Señoras de San Vicente de Paul", de Tarragona (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 191)

6. Àmbits de recerca

El tema de recerca que proposem és l'associacionisme durant la II República al Camp de Tarragona, prenent com a punt de partida els expedients d'associacions que es troben a l'Arxiu Històric de Tarragona. L'àmbit temporal, per tant, se situaria entre els anys 1931 a 1939. Aquest tema es podria estudiar a partir d'uns àmbits que es proposen en els apartats següents.

6.1. ÀMBIT 1: ASSOCIACIONS JUVENILS

Els expedients de les Associacions Juvenils que podem trobar a l'arxiu en l'època esmentada fan referència a la creació d'associacions de joves involucrats en la política, com pot ser la *Juventud Socialista de Tarragona*, creada l'any 1933, d'altres de caire catòlic com ara l'*Archicofradía de Jóvenes Católicos bajo la Protección de María Inmaculada y Santa Teresa de Jesús*, creada el mes de desembre de l'any 1931 i per últim les associacions juvenils de caire més cultural i recreatiu com la *Sociedad de Juventud "La Alegría"* creada a La Pobla de Montornès l'any 1935.

MOTIVACIÓ PER A LA INVESTIGACIÓ

Els treballs d'investigació haurien de pretendre fomentar l'interès per la recerca en els arxius, l'ús de les tècniques d'investigació oral, el coneixement de la realitat històrica més propera, l'exigència científica i el contacte personal amb el professor- tutor. En general, es tractaria d'una proposta que estimulés els alumnes a investigar i a assolir un nou descobriment que els aportés una motivació real vers la investigació. A cops aquesta primera investigació, limitada en el temps i l'espai, ha estat motiu de futures investigacions més treballades a mig o a llarg termini. Aquest primer treball ha d'ésser per a l'alumne quelcom que estimuli la seva curiositat personal i ha d'ésser l'espurna necessària per què l'alumne conegui el món de la investigació; involucrant-se en ella pot sentir-se útil ja que aporta un treball nou a la nostra societat. Ha d'ésser un descobriment nou que el condueixi a estimar la investigació i descobrir nous reptes personals envers el seu propi futur.

Segell de la "Agrupación Juvenil Cultural de Colldejou" (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 1757).

Estatuts de la "Sociedad Juventud la Violeta", de la Pobla de Montornès (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 1753).

6.2. ÀMBIT 2: ASSOCIACIONS CULTURALS

D'associacions culturals en podem trobar de diversos tipus: les de caire educatiu, la majoria de les quals fan referència a les associacions de pares i alumnes d'escoles del territori, com per exemple *L'Associació d'Alumnes i Ex-alumnes de l'Escola de Comerç*, creada a Tarragona el gener del 1933 o el *Patronat per la creació i sosteniment d'una escola catalana a Reus*, creada l'any 1931; també en trobem d'orientació més global, fent referència a la creació d'un gran nombre d'ateneus, de centres de lectura i de Biblioteques Populars, com per exemple el *Centre de Cultura i Biblioteca Popular*, creat a Vilallonga l'any 1931.

"Cau d'Art Líric". Entitat musical creada l'any 1936, dedicada a fomentar l'activitat musical entre la classe treballadora.
Autor: Agustí Gurí
Arxiu Municipal de Valls

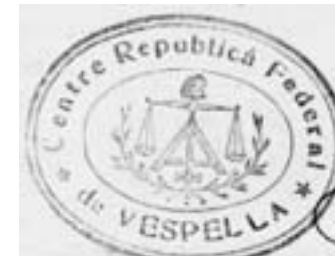
XXVè aniversari de la fundació del "Reus Deportiu". Ofrena d'una bandera al Club per part de la secció femenina l'any 1935.
Autor: desconegut
Arxiu Comarcal del Baix camp

Anunci del "Centre Catalanista Republicà" (AHT, Hemeroteca, DT, 6/10/1936)

Agrupació Coral de Torredembarra. Segell (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 606)

6.3. ÀMBIT 3: ASSOCIACIONS POLÍTQUES

Aquest és un dels àmbits més nombrosos durant aquesta època. A gairebé cada població es crea una o mes associacions amb l'objectiu de fomentar els diversos ideals polítics, bàsicament d'esquerres, com per exemple el *Centre Radical Socialista*, creat al Pla de Sta. Maria l'any 1931, o el *Centre Republicà d'Unió d'Esquerres*, creat l'any 1934 a la Poble de Mafumet.

"Centre Republicà Federal de Vespella". Segell (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 742).

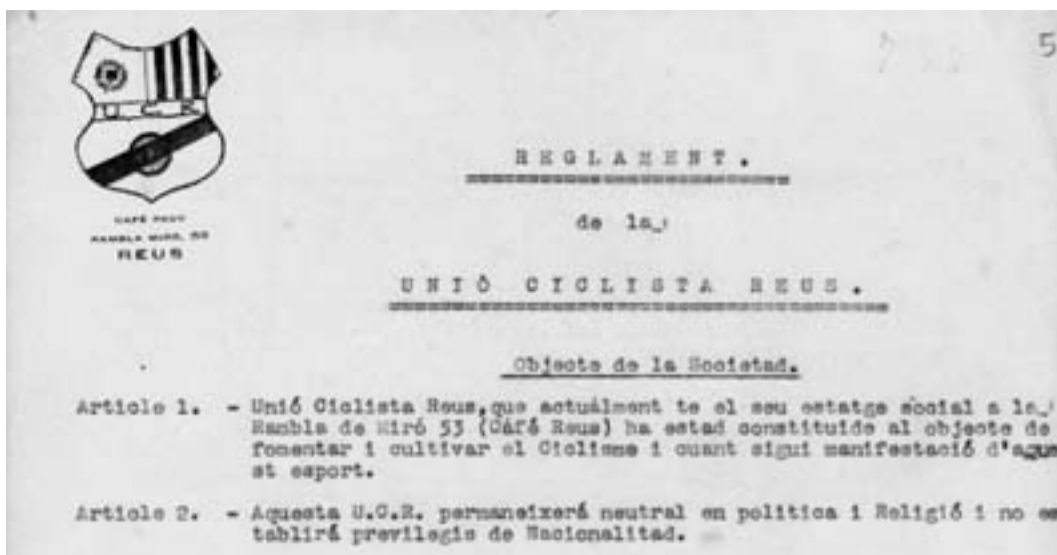
6.4. ÀMBIT 4: ASSOCIACIONS ESPORTIVES – RECREATIVES

Cal distingir en aquest àmbit les associacions que fan referència a l'agrupació de les persones que s'interessen per un esport determinat i que s'associen per formar part d'un grup d'amics motivats per un esport, com és exemple *Penya Ciclista Avant Sempre*, creada a Reus el gener de 1932. D'altra banda, i també en aquest grup, s'han aplegat les associacions de caire recreatiu (teatre, cinema, corals...), com la *Societat Colombòfila*, creada a Tarragona l'any 1931 o la *Penya Escacs Café de París de Reus* del 1933 i *L'Agrupació Pro-cinema*, creada a Tarragona el maig de l'any 1933.

Vetllada Humorística del Grup Guimerà, del Centre Catalanista Republicà, a la Societat Agrícola, amb motiu de la celebració del Carnaval.

Autor: Agustí Gurí
Arxiu Municipal de Valls

Reglament de la "Unió Ciclista Reus" (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 1307)

Segell de la societat "la Colombòfila", de Tarragona (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 485).

6.5. ÀMBIT 5: ASSOCIACIONS CATÒLIQUES

En aquesta època sorgeixen un gran nombre de Germandats i Confraries Catòliques, així com associacions relacionades amb la Verge Maria i els diferents Sants. La majoria d'aquestes entitats són femenines i sovint són creades sota la mateixa invocació. Tenim diversos exemples com la *Confraternidad de Camareras de Jesús Sacramento*, creada a Valls l'any 1931 o la *Associació de filles de Maria*, de la Secuita, creada el mes de desembre de 1931. Les societats catòliques sota l'aixopluc de Sant Vicenç de Paül son les més nombroses, com la *Asociación de Señoras de la Caridad Cristiana bajo la advocación de San Vicente de Paul*, creada a Reus el mes de desembre de 1931 o el *Consejo Particular de las Conferencias de San Vicente de Paul*, creat a Tarragona el mes de gener de 1932.

La "Germandat de l'Ecce Homo" en un acte a la Rambla Nova
Autor: desconegut
Col·lecció particular Judit Morlanes

En referència a les Germandats, es pot dir que moltes d'elles encara perduren en l'actualitat. És exemple la *Germandat del Sant Ecce-Homo* creada a Tarragona el 7 de desembre de 1931.

Fullet "Grup Audax". 1935
BHMT

Díptic de la 2a Assemblea General d'Acció Popular. 1932
BHMT

REGLAMENTO

DEL

Sindicato Agrícola

y

Caja Rural

LA NUEVA AMISTAD

DE

LA CANONJA

REUS

Imprenta J. Vila Sugrañes

1932

6.6. ÀMBIT 6: ASSOCIACIONS AGRÀRIES

Segurament aquest sigui el principal motor de la creació associativa en aquesta època. Responen bàsicament a la necessitat d'unir-se per a defensar millor els interessos i millorar les condicions de treball dels associats. En una economia de base fortament agrària, no ens ha de sorprendre que pràcticament cada població disposi d'una associació agrícola i, en ocasions, més d'una. Serveixin d'exemple el *Sindicat de treballadors del Camp*, de Vallmoll, creat el mes de juny de 1931 o la *Societat d'arrendataris i parcera de Torredembarra*, creada el mes de novembre de 1931.

AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 1754

6.7. AMBIT 7: ASSOCIACIONS OBRERES

Englobarien les associacions d'oficis i activitats laborals diverses, creades per defensar els interessos dels seus membres. Per exemple, el *Sindicat Únic de Treballadors* creat a Alcover l'any 1931 o la *Sociedad de patronos peluqueros-barberos "La Democràcia"*, creada a Tarragona l'any 1932 .

Estatuts del "Sindicat Únic de treballadors d'Alcover" (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 392).

Segell del "Centro Marxista" de Reus (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 173)

Estatuts del "Sindicat de treballadors de Reus" (AHT, Fons Govern Civil, Associacions, Exp. 1467).

7. Mètode de recerca

Per portar a terme la recerca, l'alumne ha de conèixer en primer lloc les fases del procés d'investigació, fent ús de les tècniques adequades i de les fonts primordials.

7.1. RECOLLIDA DE DADES

Primerament en tota investigació ha d'anar implícita la primera fase que és la recollida de dades; aquesta es pot portar a terme a partir d'una sèrie de fonts, com són; documents, diaris, llibres, notes bibliogràfiques, dades fotogràfiques, dades de filmoteca, història oral, etc.

Per realitzar aquesta recollida de dades es poden utilitzar una sèrie de materials. **Eines o instruments** bàsics com aquests:

- . Paper i llapis
- . Classificador i/o material d'oficina per a la correcta classificació dels documents
- . Gravadora i cintes adequades per realitzar les entrevistes (en alguns casos també es podria utilitzar la càmera de vídeo per captar les imatges)
- . Càmera fotogràfica
- . Suport informàtic

La FITXA és l'element primordial per a la recollida de dades. Es faria necessària la creació d'unes fitxes específiques que resumissin tota la gran varietat d'informació recollida de les fonts emprades.

Cada fitxa contindrà una sèrie d'ítems per facilitar la recollida, la classificació i l'anàlisi de les dades. S'elaborarà una fitxa per cadascun de les principals fonts destacades:

FONTS

A. FONT: Documentació de l'Arxiu Històric de Tarragona.

A partir de la documentació extreta de l'arxiu es poden realitzar diferents tipus d'investigació. És pot optar per estudiar el conjunt d'associacions que pertanyen a un dels àmbits proposats o per centrar l'atenció en una sola associació.

La documentació de l'AHT que ens dona informació sobre associacions és la que fou generada per les sol·licituds d'alta al Govern Civil. La seva citació correcta es com segueix:

ADMINISTRACIÓ PERIFÈRICA DE L'ESTAT
Fons del Govern Civil
Expedients d'Associacions

Per tal de poder consultar aquesta documentació caldrà emplenar la butlleta de consulta de documentació i lliurar-la al personal de l'arxiu.

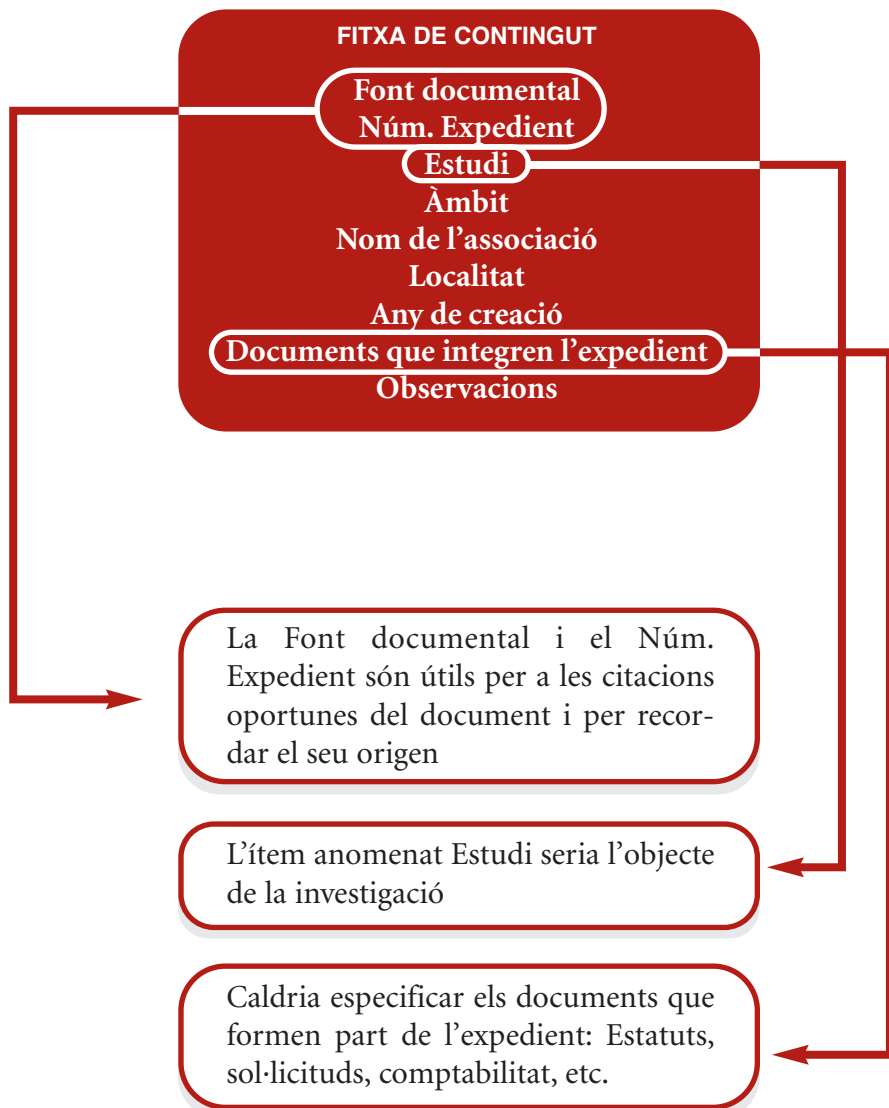
Per a l'estudi d'un àmbit seria necessari elaborar tantes fitxes com associacions es trobin a l'arxiu.

Caldrà elaborar diferents fitxes:

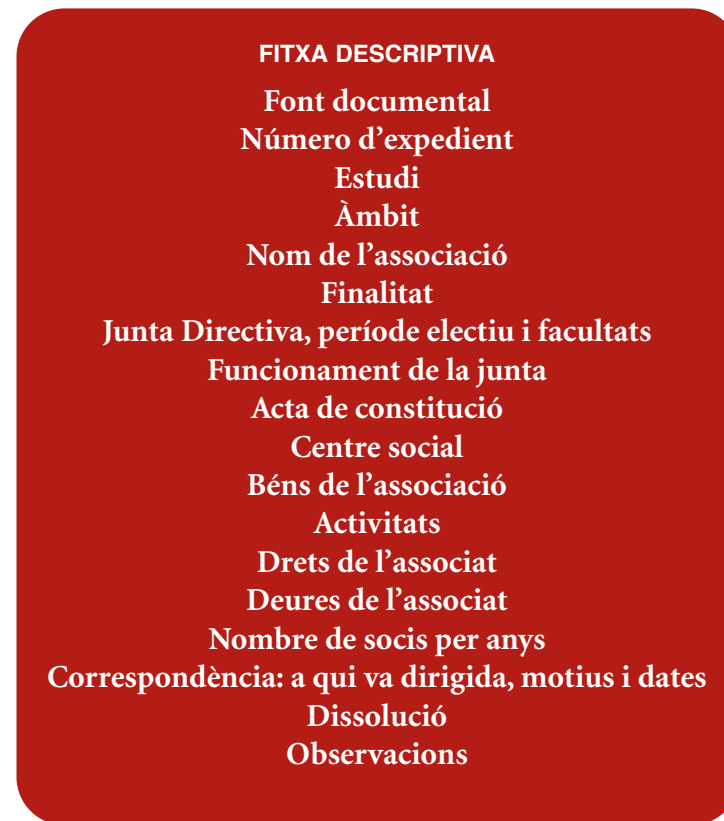
- . La fitxa de contingut és la que identificarà cadascuna de les associacions.
- . La fitxa descriptiva farà referència a la descripció i el funcionament de cada una de les associacions estudiades.

El formulari és un document de sol·licitud de consulta de documentació. A la part superior hi ha el logotip de l'Administració Perifèrica de l'Estat i el text 'Direcció General de Patrimoni Cultural'. El títol principal és 'Sol·licitud de consulta de documentació'. El formulari està dividit en diverses seccions amb camps per omplir: 'Tipus de font', 'Tipus de document', 'Tipus de consulta', 'Tipus de document', 'Tipus de document', 'Tipus de document', 'Tipus de document', 'Tipus de document', 'Tipus de document', 'Tipus de document'. A la part inferior hi ha un text de peu de pàgina que explica les condicions d'ús de la documentació.

Butlleta de sol·licitud de documentació de l'Arxiu Històric de Tarragona

S'ha de tenir en compte que en tots els expedients no es trobaran tots els ítems reflectits en la fitxa descriptiva

B. FONT: Les Hemeroteques

És la recerca de cartells, notícies de premsa, programes d'actes, opuscles, revistes... existents en les hemeroteques i relacionats amb l'estudi.

Es realitzen diferents fitxes en funció de la consulta. Seria l'exemple la fitxa descriptiva del cartell i la fitxa de les publicacions trobades:

Fitxa del cartell:

FITXA DESCRIPTIVA

Tipus de cartell
Llengua
Imatge (dibuix, fotografia)
Text
A qui va dirigit?
Entitat o Institució que l'edita
Data
Localitat
Mides

16

Fitxa de la publicació (premsa, revistes...)

FITXA DESCRIPTIVA

Títol de la publicació
Títol de l'article
Autor
Data
Població
Pàgines
Imatge (si/no)
Petit resum del text

La tómbola del Centre Catalanista Republicà

LLISTA DELS OBJECTES REBUTS DARRERAMENT

Pierrat López: una botella colada.
Le Prisdemps: un altre lot de globus i pòy-pòy.

Tapinamía: Una paqueta de xocolata.

Casa Barba: un joc per a gelats.

Coronel del Regiment d'Infanteria d'Alvansa núm. 13, escorpió Pedalosa: una figura artística.

Lluís Clanchet: tres llums per a menjador.

Ramón Gualter: una capsa de llapis-ploma.

Magalons Alemanys: un lot variat de petites objectes.

Casa Santoni: 5 capses de tula de crema per al culpat.

Casa Julià Ramon: un gran lot de petites objectes.

L. Prisdemps: un nou lot de globus de propaganda.

Xocolates Ortí, Pierra i Bruguasas: una nova Ferreria de pastilles de xocolata.

DONATIUS EN METAL·LIC
Germana Carme i Lluís Colet

Paradís 10/00

Germana Carme i Antoni

Ferrat Prisdemps 10/00

DONATIUS EN ROBES

Germana Ildefons: 2 jersies de llana.

Josep Pastor: 1 abric d'homs.

Josep Font i família: 2 costers de llana.

...

ATENCIÓ:

La Comissió organitzadora de la Tómbola, es complau en donar les més expressives gràcies a tots els individuals que tant desinteressadament han vingut aportant la Tómbola de petites objectes per a regala, i en expressar-les públicament aquest agraïment, ho fa amb el via l'interès que el poble de Tarragona en tingui esment i ho s'ha de correspondre. — LA COMISSIÓ.

C. FONT: Història Oral

Realització d'un qüestionari tancat o obert, aconsellant aquest últim, que serà aplicat en diferents entrevistes a diverses persones vinculades a les associacions estudiades.

Preferiblement s'ha de recollir la conversa per

enregistrament sonor amb l'autorització oportuna de l'entrevistat; en el cas que no ens l'autoritessin s'ha de recollir per escrit.

De cada entrevista es realitzarà dues fitxes: una que faria referència a la pròpia entrevista i l'altra

referent a l'entrevistat, tenint cura de realitzar-les de forma immediata, ja que sinó es podria perdre informació important a causa de l'oblit.

Fitxa de l'entrevistat:

FITXA DESCRIPTIVA
Nom i cognoms
Data de naixement
Lloc de naixement
Estat civil
Nombre de fills/filles
Estudis
Trajectòria laboral
Adreça
Telèfon
E-mail
Observacions

Fitxa de l'entrevista:

FITXA DESCRIPTIVA
Nom del treball
Nom i cognoms de l'entrevistat
Lloc
Tipus d'entrevista
Duració
Persones que participen activa o passivament de l'entrevista
Nombre de cintes gravades
Temes tractats
Entrevistador
Breu descripció de l'entrevista
Documentació que s'adjunta
Autorització
Observacions

En les observacions cal anotar aquelles impressions que nota l'entrevistador que poden ser importants per a l'estudi

D. FONT: Els organismes públics i altres arxius

És la consulta, si s'escau, dels documents existents als diferents organismes públics i d'altres arxius, com els municipals, l'Arxiu de la Diputació, els de les pròpies associacions relacionades amb l'estudi, el Diocesà, l'Arxiu Central de l'Autoritat Portuària de Tarragona, etc.

En el cas de les associacions religioses, una font molt important serien també les esglésies on estan o estaven vinculades les diferents germanats o confraries. Aquestes poden tenir un fons documental interessant, com fotografies, llibres d'actes...

E. FONT: Informació a través de la xarxa

Es tracta de la recerca d'informació general a través dels mitjans que ofereix la xarxa amb l'objectiu d'ajudar a construir el context de l'estudi.

7.2. CLASSIFICACIÓ

Un cop finalitzada la recollida de dades s'han de classificar les fitxes en funció de l'objectiu de la investigació i a criteri del propi alumne amb la finalitat de realitzar un acurat treball d'investigació. Es realitzarà amb l'ajut i la guia adequada del professor – tutor.

7.3. ANÀLISI

A partir de la classificació de les fitxes s'ha de portar a terme l'anàlisi i la reflexió oportuna, contrastant les diferents informacions extretes.

És el moment, si s'escau, de preparar gràfics o estadístiques de les dades recollides que posteriorment seran emprades en la redacció de l'estudi.

7.4. REDACCIÓ

La redacció és el desenvolupament del treball; ha de tenir diferents apartats i cal utilitzar un llenguatge personal i clar, sobretot no copiat. Es pot representar iconografia, el tractament estadístic i les gràfiques elaborades anteriorment, etc. fins assolir el resultat obtingut.

Per a la redacció del treball s'ha d'utilitzar els apartats que s'han anomenat anteriorment en l'explicació del treball de recerca (títol, índex, pròleg, introducció...)

S'ha de tenir present que l'elaboració de les conclusions suposa la part novadora de la investigació, portant a terme un treball acurat i fent ús d'una redacció ordenada i clara.

7.5. PRESENTACIÓ

En la presentació del treball hem de tenir en compte les normatives que doni el professor-tutor i a més elaborar-lo de forma atractiva. Abans de lliurar el treball definitiu s'ha de rellegir-lo en diferents dies i sobretot realitzar una còpia de seguretat.

D'altra banda es realitza una presentació oral a través d'una exposició clara, sistemàtica i amb diferents recursos, tot dirigit i avaluat per un tribunal.

8. Annex documental

8.1. UN EXEMPLE D'EXPEDIENT D'ASSOCIACIÓ:

El Sindicat de Treballadors de Constantí

L'expedient que segueix pot servir com a model del tipus d'expedient que podem trobar a la sèrie documental d'Associacions que forma part del fons del Govern Civil.

Aquests expedients estan originats per les sol·licituds d'entitats i col·lectius diversos per a constituir-se en associacions legals atenent a la llei d'Associacions vigent en temps de la II República.

En el cas del sindicat de treballadors de Constantí, la sol·licitud al Govern Civil es concreta en l'aprovació del canvi de nom i d'Estatuts. Fins al mes de setembre de 1931 aquest associació responia al nom de "Societat d'Obrers Agricultors La Unió de Constantí", mentre que a partir d'aquest moment passarà a denominar-se Sindicat de Treballadors de Constantí. Els canvis en els estatuts pretenen refermar el caràcter de defensa de la classe obrera que caracteritza les associacions d'aquesta època.

La presència en bona part dels documents del segell de la nova associació amb les inicials de la Confederación Nacional del Trabajo (CNT) ens indiquen l'orientació anarcosindicalista de l'entitat.

L'expedient està integrat per un total de 3 documents diferenciats:

- El primer document, manuscrit, de data 30 de setembre de 1931, es l'acta de la reunió de la Societat La Unió de Constantí en què es dóna compte de la decisió de l'assemblea general d'aprovar el canvi de nom de l'entitat així com els seus estatuts.
- El segon document, també manuscrit, datat el dia 10 d'octubre de 1931, és la sol·licitud al Governador Civil per tal que autoritzi el canvi de nom i d'Estatuts de l'Associació.
- Finalment, hi trobem els Estatuts, que ocupen cinc fulls mecanografiats i que just a l'inici defineixen l'associació com de "Sindicato obrero de resistencia al capital".

No hi trobem còpia de la resposta del Govern Civil, tot i que consta com a presentat el mateix dia 10 d'octubre.

Model d'expedient del "Sindicat de treballadors de Constantí"

Excelentísimo Sr. Gobernador Civil de la Provincia
de Tarragona,

Don Pablo Gil, vecino de Constantí, como
Socio de la Sociedad de Obreros Agricultores
de Constantí a V. E. acude y atentamente
expone:

Que habiendo aprobado congreso el nom-
bre de la Sociedad y el Reglamento de la
misma, y siendo mancomunado para
ponerlo en vigor, la aprobación de
lo mismo por V. E.

Suplico se sirva prestar su digno
aprobación al referido Reglamento,
devolviéndome en concepto de los dos que
se a continuación.

Justicia que espero merecer de V. E.,
que viva muchos años.

Constantí 10 de Octubre de 1921

Pablo Gil Ribalt

Excmo. Sr. Gobernador Civil de esta Provincia

ESTATUTOS DEL SINDICATO
DE
TRABAJADORES
DE
CONSTANTÍ
AÑO 1921

ESTATUTOS
DEL
SINDICATO DE TRABAJADORES
DE
CONSTANTÍ

Título 1º

- Artículo 1º- Con la presente denominación se constituye un Sindicato Obrero de resistencia al capital, que se propone lo siguiente:
- Agrupar en su seno a todos los obreros de Constantí, por seccionados ramos sin tener en cuenta para nada la diferencia de sexo o raza.
 - Será firme propósito de este Sindicato el conseguir la unidad de salarios y de jornada para todas sus adherentes.
 - Este Sindicato procurará conseguir todas cuantas mejoras morales y materiales estime pertinentes con objeto de contrabalancear los determinios económicos que el mundo capitalista nos imponespero cuidará esencialmente en capacitar y preparar a sus asociados para conseguir la abolición del salario.
 - Este Sindicato practicará la solidaridad moral entre las secciones federadas y demás organismos obreros afechos a la Confederación Nacional del Trabajo de España, bien por causas de huelga, o bien por los atropellos que contra la clase obrera puedan perpetrar los capitalistas o sus defensores.
 - Este Sindicato estará adherido a la Confederación General del Trabajo.
 - Para la consecución de estos propósitos, todas las secciones que integran este Sindicato, lucharán en el más puro terreno económico, o sea, en el de la acción directa, despojándose por entero de toda ingerección política o religiosa.

Título 2º

La Junta del Sindicato y sus atribuciones

- Artículo 2º- La Junta del Sindicato estará compuesta por los delegados de cada ramo que se distribuirán los cargos, excepto el de presidente

tesorero y los delegados para el Comité comarcal en caso de crearse dicho organismo, que serán nombrados en la Asamblea General del Sindicato.

Artículo 3º- La Junta del Sindicato se compondrá de presidente, vice-presidente, secretario, vice-secretario, contador, archivero, bibliotecario, y el resto serán vocales, los cuales se distribuirán las diversas atribuciones de propaganda, de cultura, prensa, estadísticas, etc.

Artículo 4º- Cada demanda general del Sindicato o de sección, la Junta deberá someterla a discusión a una Asamblea general de todo el Sindicato, o del ramo respectivamente.

Artículo 5º- La Junta se reunirá siempre que lo estime necesario y ven ningún caso menos de una vez por semana. Podrán concurrir a estas reuniones todos los asociados que lo deseen, los cuales tendrán derecho a voz pero no a voto.

Artículo 6º- La Junta se renovará por mitad cada medio año, pudiendo ser reelegidos a petición de la Asamblea. En caso de baja de un miembro de la Junta del Sindicato o deje de asistir tres veces consecutivas, sin causa justificada, se le sustituirá de su cargo por la sección a que pertenece.

Título 3º

La Junta de Sección y sus atribuciones

Artículo 7º- La Sección tendrá una Junta que será nombrada en Asamblea general y estará constituida en la siguiente forma: presidente, secretario, dos delegados para la Junta del Sindicato y dos vocales que se encargarán de la labor de estadística del ramo.

Artículo 8º- Se reconoce a las Secciones el derecho de tratar y resolver todas cuantas cuestiones les afecten sin más limitaciones que las que especifica el Artículo 4º.

Artículo 9º- Los conflictos que puedan originarse por casos de dignidad, la Sección los aceptará siempre, sin perjuicio de ponerlos inmediatamente en conocimiento de la Junta del Sindicato, la cual, según la importancia que revista, resolverá de común acuerdo con las secciones.

Artículo 10º- La Junta de Sección cuidará de estudiar las condiciones de trabajo de su patrono, de ~~resolver~~ solventar las incidencias que puedan surgir en la misma, hacer trabajos de organización y propaganda y procurar

cuantos datos y antecedentes solicite el Sindicato, para que este pueda en todo momento obrar rápidamente y con conocimiento de causa, en la defensa de los intereses generales del Sindicato.

Artículo 11º- La Junta de Sección se reunirá a lo menos una vez por semana y podrán concurrir a ella, todos cuantos asociados del ramo lo deseen, la cuales tendrán derecho a voz pero no a voto.

Artículo 12º- La Junta de Sección se renovará por mitad cada medio año, pudiendo ser reelegidos a petición de la Asamblea.

Título 4º

Asambleas generales del Sindicato y del Ramo

Artículo 13º- El Sindicato celebrará Asamblea general ordinaria cada medio año a contar desde la fecha de su constitución y todas las extraordinarias que sean necesarias a juicio de la Junta del Sindicato o a petición de quince o más asociados.

Artículo 14º- Para las Asambleas generales ordinarias del Sindicato, las Juntas de las Secciones, previamente enteradas de la orden del día por sus delegados en las Juntas del Sindicato, convocarán a Asamblea general del ramo para discutir el precitado orden del día que habrán de tratarse en la Asamblea general del Sindicato.

Artículo 15º- Las Secciones celebrarán todas cuantas Asambleas estimen convenientes en Junta respectiva o a petición de diez o más socios pertenecientes al ramo.

Título 5º

Administración del Sindicato

Artículo 16º- La cuota individual será de veinticinco céntimos semanales, la cual podrá aumentarse o disminuirse, previo acuerdo tomado en la Asamblea general del Sindicato.

Artículo 17º- La recaudación se efectuará en el domicilio social, facultando a las Secciones para que lo hagan los delegados respectivos.

Artículo 18º- Los recaudadores harán entrega de las cotizaciones al contador del Sindicato y este a su vez le entregará al tesorero del mismo, exigiendo recibo de las cantidades entregadas.

Artículo 19º- La Junta del Sindicato trimestralmente vendrá obligada a publicar en el periódico, órgano de la Confederación General del Trabajo de España, un estado de cuentas.

Artículo 20º- En las Asambleas Generales del Sindicato (ordinarias) se nombrará una comisión de cuatro asociados que se encargará de revisar las cuentas del Sindicato.

Título 6º

Disposiciones generales.

Artículo 21º- Este Sindicato cuando lo estime conveniente celebrará conferencias de carácter instructivo y de orientación social y capacitación profesional.

Artículo 22º- En todas cuantas Asambleas generales del Sindicato se celebren podrán tomar parte todos los obreros pertenecientes a cualquiera de las Secciones o ramos que la integran.

Artículo 23º- Lo no previsto en estos Estatutos podrá acordarse en Asamblea general ordinaria, o extraordinaria que celebre el Sindicato, pero será condición indispensable el que la Junta del Sindicato lo incluya en la orden del día.

Artículo 24º- Este Sindicato no podrá disolverse mientras haya veinte o más socios que quieran mantenerlo.

Artículo 25º- En caso de disolverse este Sindicato, los fondos serán entregados al Comité Regional Pro-presos de Cataluña y los anares repartidos entre las Escuelas racionalistas que mantengan los Sindicatos de Cataluña afectos a Confederación General del Trabajo.

Artículo 26º- El individuo que cometa immoralidades se discutirá su conducta en Asamblea general del ramo, la cual estará facultada para expulsarlo, salvo en casos de incompetencia, en los cuales se resolverá en la Asamblea general del Sindicato.

Artículo 27º- Este Sindicato tendrá su domicilio social en la calle de la Pesca número 12.

Constantí a dos de octubre de mil novecientos treinta y uno.

Por la Comisión.
Antoni Magrià
Enric Claret

FITXA DE CONTINGUT

FONT DOCUMENTAL

NÚMERO D'EXPEDIENT

ESTUDI

ÀMBIT

NOM DE L'ASSOCIACIÓ

LOCALITAT

DATA DE CREACIÓ

DOCUMENTS QUE INTEGREN L'EXPEDIENT.....

OBSERVACIONS

.....

.....

.....

.....

FITXA DESCRIPTIVA

FONT DOCUMENTAL NÚMERO D'EXPEDIENT

ESTUDI..... ÀMBIT

NOM DE L'ASSOCIACIÓ FINALITAT

JUNTA DIRECTIVA, PERÍODE ELECTIU I FACULTATS

FUNCIONAMENT DE LA JUNTA

ACTA DE CONSTITUCIÓ

CENTRE SOCIAL

BÉNS DE L'ASSOCIACIÓ.....

ACTIVITATS

DRETS DE L'ASSOCIAT DEURES DE L'ASSOCIAT

NOMBRE DE SOCIS PER ANYS

CORRESPONDÈNCIA.....

DISSOLUCIÓ.....

OBSERVACIONS

.....

.....

MODEL DE FITXA DESCRIPTIVA D'UN CARTELL

TIPUS DE CARTELL

LLENGUA

IMATGE (dibuix, fotografia...)

TEXT

A QUI VA DIRIGIT?

ENTITAT O INSTITUCIÓ QUE L'EDITA

DATA

LOCALITAT

MIDES (ample x alt)

MODEL DE FITXA DESCRIPTIVA D'UN ARTICLE DE PREMSA

TITOL DE LA PUBLICACIÓ

TÍTOL DE L'ARTICLE

AUTOR

DATA

POBLACIÓ

PÀGINES.....

IMATGE (SI/NO)

PETIT RESUM DEL TEXT.....

.....

.....

.....

.....

.....

MODEL DE FITXA DE PERSONA ENTREVISTADA

NOM I COGNOMS

DATA DE NAIXEMENT

LLOC DE NAIXEMENT

ESTAT CIVIL

NOMBRE DE FILLS

ESTUDIS

TRAJECTÒRIA LABORAL

ADREÇA

TELÈFON

CORREU ELECTRÒNIC

OBSERVACIONS

.....

MODEL DE FITXA D'ENTREVISTA

IDENTIFICACIÓ DE L'OBJECTE DE L'ESTUDI

NOM I COGNOMS DE LA PERSONA ENTREVISTADA

LLOC ON ES FA L'ENTREVISTA

TIPUS D'ENTREVISTA

DURACIÓ

PERSONES QUE PARTICIPEN ACTIVAMENT O PASSIVA EN LA ENTREVISTA

GRAVACIÓ (SI/NO) NOMBRE DE CINTES GRAVADES

TEMES TRACTATS

ENTREVISTADOR

OBSERVACIONS

.....

.....

ALTRES INSTITUCIONS DOCUMENTALS

Servei d'Arxiu i Documentació Municipal
Plaça de la Font, 1 CP 43003 Tarragona
Tel. 977296230

Arxiu Central del Port de Tarragona
Anselm Clavé, 2 CP 43004 Tarragona
Tel. 977243934

Arxiu Històric de la Diputació de Tarragona
Santa Anna, 8 CP 43003 Tarragona
Tel. 977235032

Arxiu de la Universitat Rovira i Virgili
Carretera de Valls s/n CP 43006 Tarragona
Tel. 977559507

Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona
Sant Pau, 2 CP 43003 Tarragona
Tel. 977233412

Arxiu Comarcal de l'Alt Camp
Passeig dels Caputxins, 18 CP 43800 Valls
Tel. 977606654

Arxiu Municipal de Valls
Creu de Cames, 28, baixos CP 43800 Valls
Tel. 977604007

Arxiu Comarcal del Baix Camp
Plaça del Castell, 3-A CP 43201 Reus
977342754

Arxiu Municipal de Reus
Plaça Mercadal, 1 CP 43201 Reus
Tel. 977774760

Biblioteca Pública de Tarragona
Fortuny, 30 CP 43001 Tarragona
Tel. 977240544

Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona
Major, 39 CP 43001 Tarragona
Tel. 977241953

Hemeroteca Caixa Tarragona
Mossèn Ritort i Faus, 21 CP 43002 Tarragona
Tel. 977224763

L'associació "Alumnes i Ex-alumnes de l'Escola del Treball", de Valls, d'excursió a Prades.

Data: ca 1932

Autor: Desconegut

Arxiu Municipal de Valls

Materials didàctics

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Arxiu Històric de Tarragona

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

Amb motiu de:

